

FREDERIK BACKELANDT (RED.)

titanen

MEESTERS VAN DE KOERS

LANNOO

GRINTA!
PUBLICATIES

titanen

MEESTERS VAN DE KOERS

06

eddy **merckx**

62

fabian **cancellara**

102

tom **boonen**

136

greg **van avermaet**

174

peter **sagan**

titanen

titan (de (m.); titanen, titans): **1** (Gr. myth.) naam voor de leden van een reuzengeslacht dat de strijd met de goden aanbond, maar verloor; **2** iem. die op onstuimige, heroïsche wijze stormloopt tegen de heersende opvattingen op enig gebied; **3** reusachtige figuur.

Wat zijn titanen? In de Griekse mythologie waren de Titanen met z'n twaalfen. Ze waren de reusachtige kinderen van de oerkrachten Uranus en Gaea die op een bepaald moment Zeus en de goden van de Olympos uitdaagden. Tevergeefs. De hemelbestormers moesten finaal het onderspit delven.

Verlaten we even de klassieke mythologie, dan beschouwen we titanen als ongewone figuren die kracht en charisma uitstralen. Je vindt ze op alle terreinen: in de politiek, in de showbusiness, de sportwereld, de muziek, de wetenschap, noem maar op. Ongetwijfeld kan je meteen tal van namen verzinnen die aan de strenge selectiecriteria voldoen. Hoe dan ook: titanen zijn en blijven een zeldzame soort.

In 2014 werd *Titanen* een magazine. Het resulteerde in vijf edities van het magazine over de reuzen van onze tijd. Daarin werden vijf superkampioenen tegen het licht gehouden. Het ging om Eddy Merckx, Fabian Cancellara, Tom Boonen, Greg Van Avermaet en Peter Sagan. Namen als klokken die met gouden letters in de annalen van de wielersport staan geschreven.

Nu is *Titanen* ook een boek geworden. Het boek over de meesters van de koers. Eddy, Fabian, Tom, Greg en Peter: onze vijf titanen zijn veel méér dan wielrenners. Het zijn kampioenen, atleten, mensen, persoonlijkheden, boegbeelden van een generatie en ook rolmodellen. Het zijn stuk voor stuk figuren met een verhaal en die hun sport ver overstijgen.

Hun verhaal wordt verteld in dit boek. Met sterke interviews en getuigenissen, met reportages en verhalen, met sterke beelden en visuals en inspirerende citaten. Steengoede redacteurs en fotografen werkten mee aan het magazine en boek, een titanenwerk dat gecoördineerd en geredigeerd werd door uitgever, wielersjournalist en auteur Frederik Backelandt.

merckx

EDDY!

Wat Mohammed Ali was voor de bokssport, Pablo Picasso voor de schilderkunst, Albert Einstein voor de wetenschap en wat The Beatles waren voor de popmuziek, dat was en is Eddy Merckx voor de wielersport. Het baken, de referentie, de absolute ambassadeur, het icoon. Eddy Merckx is een titan. *End of discussion*. Merckx is een begrip geworden en daar heeft hij op zijn eentje voor gezorgd.

Toen ik in 2005 de opdracht kreeg om voor de krant de Ronde van Qatar te verslaan, stond een interview met Eddy Merckx, toen mede-organisator van deze rittenkoers, hoog op mijn to-do-lijstje. Merckx zou dat jaar zestig worden en een eerste interview om zijn 'feestjaar' in te leiden – kan tellen als eerste opdracht – drong zich op. Ik herinner me nog mijn klamme handjes, mijn trillende stem. Mijn ontzag voor de levende legende Merckx was toen al groot. En dat is in al die jaren alleen maar exponentieel gegroeid. Het is nu reusachtig.

Ik snap niet hoe Merckx het toen deed. Altijd maar tot het uiterste gaan. Te veel, te vaak, te hard. Altijd maar beuken, gejaagd door tomeloze ambitie en een winnaarsmentaliteit

die alleen maar de allergrootsten is gegeven. Altijd maar vechten, tegen zichzelf, tegen de elementen, tegen de zwaartekracht, tegen de klok en tegen zijn rivalen, tot ook de allerlaatste buigen of barsten moest. Dat 'kannibalisme' was zijn handelsmerk. Ik snap niet waar zijn honger vandaan kwam. Die niet te stillen goesting naar altijd maar nieuwe zegeprelen. Merckx wou altijd winnen en nooit op een 'gewone' manier. Zijn collega-renners hebben hem meer dan eens zot verklaard toen hij weer eens van veel te ver in de aanval trok.

Ook na zijn loopbaan als wielrenner was Merckx een vat vol energie. Oké, de tand des tijds deed zijn werk maar het blijft moeilijk te vatten hoe Eddy het allemaal blijft bolwerken. De 'beslommeringen' van de fietsenzaak zijn dan wel weggefallen, toch wordt hij buitengewoon veel gesolliciteerd. Altijd maar onderweg zijn, handtekeningen uitdelen, selfies ondergaan, de wielersport verdedigen, fietsen met de ex-ploegmaats en *tussendoor* een liefhebbende echtgenoot, vader en grootvader zijn. Eddy Merckx moet een oersterke vent zijn.

Ik zou Eddy in de herfst van zijn leven zo graag de rust gunnen die

hij verdient maar het is eigen aan titanen van zijn kaliber om publiek bezit te zijn, om er altijd en overal en voor iedereen te zijn. Met dat lot heeft hij zich al een poos verzoend, al zorgt zijn eega Claudine er wel voor dat er tijdig een keertje 'neen' wordt gezegd tegen een zoveelste aanvraag of *acte de présence*.

Hoewel zijn naam overal ter wereld (h)erkenning oproept, had Eddy Merckx allicht nog veel groter kunnen zijn. In zijn gloriejaren was de wereld immers nog niet het digitale en multimediale dorp zoals we dat nu kennen. Hoe dan ook, Eddy heeft een grote kamer in ons hart. Het allermooiste aan Eddy Merckx is misschien nog dat hij als mens minstens even groot is dan hij als renner was. Als je weet dat Merckx' palmares 525 profzeges telt, dan weet je automatisch dat hij dan wel een héél mooi mens moet zijn.

'Bravo Merckx! C'est un seigneur!', scandeerde commentator Léon Zitronne toen geletruidrager Eddy Merckx in Mourenx, na een solotocht van 140 km over de grootste Pyreneeëncols de Tour van 1969 had verpletterd. We kunnen die woorden alleen maar beamen. Eddy, je bent een seigneur.

Eddy Merckx. Laat om het even waar de naam vallen, nergens is bijkomende uitleg nodig. Zelfs mijn schoonmoeder, die het verschil niet kende tussen een voor- en een achterwiel van een fiets, vroeg nooit: “Eddy wie?”. Merckx: de absolute merknaam.

“Ik leef
niet van
nostalgie”

“Ik denk weinig aan de dood. Je moet voortdoen, het leven in het gezicht blijven zien.”

De status van Merckx heeft ook een nadeel. Zijn aureool is zo groot geworden, zijn uitzonderlijkheid zo pertinent, dat hij de afgelopen vijftig jaar, van bij zijn profdebuut in 1965 tot nu, wellicht de meest geïnterviewde sporter aller tijden mag genoemd worden. Hij wordt, naar eigen zeggen, stilaan zelf moe van al die niet altijd even originele vragen over zijn weergalozes carrière, die hij overigens relatief vindt als hij ze vergelijkt met wat pakweg een chirurg of een welzijnswerker in het leven voor elkaar krijgt.

We zijn dan ook niet van plan Merckx voor de zoveelste keer uit te vragen over die buitenaardse demarrage op de Poggio, die waanzinnige solo in de eerste Ronde van Vlaanderen die hij won, die historische vlucht over de Tourmalet in de Tour van 1969. Merckx is de zeventig voorbij en heeft het grootste deel van zijn leven achter de rug. Zelfs voor iemand als Merckx geldt deze wet van de natuur, die hij trouwens met filosofische gelatenheid ondergaat. Hij praat er onbevangen over: over het ouder worden en de daarbij horende aftakeling, over de dood die onvermijdelijk komen moet, over wat er komt na die dood, en over wat hij denkt hier achter te laten. Hij spreekt over de waarden die hij altijd heeft gekoesterd, over de mensen die belangrijk zijn in zijn leven, over de gang van de wereld die hij de jongste halve eeuw in razende vaart heeft zien veranderen. Het is de terugblik van een man die alles heeft gezien, alles heeft meegemaakt. Van een man ook die in zijn gebied het allerhoogste heeft bereikt maar ook, zoals iedere sterveling, klappen heeft gekregen en daardoor gelouterd in het

leven staat. Het maakt hem niet bitter. Integendeel: hij is naar eigen zeggen milder geworden, zachter in zijn oordeel over de mens die in dit ondermaanse worstelt met zijn bestaan.

Wellicht is dit het opvallendste aan deze Merckx: hoe ongewoon gewoon hij is, hoe hij probeert om zich in een omgeving die hem beschouwt als een buitenaards fenomeen, als een normaal mens te gedragen. Merckx: een mens als een ander. Maar meer dan ooit een titan.

We zoeken hem op bij hem thuis in Sint-Brixius-Rode, drie dagen na Pasen. Hij woonde op de Oude Kwaremont en in Oudenaarde de Ronde van Vlaanderen bij en op paasmaandag ging hij fietsen. Het hangt nog allemaal in zijn lijf, zegt hij, nadat hij zich in de zetel heeft laten neerploffen. “Koffietje?”, vraagt hij onder het produceren van een monumentale geeuw. En als ik “Graag” heb geantwoord, hijst hij zich kreunend omhoog om een tasje te gaan zetten. “Melk, suiker?”, vraagt hij. “Alles wat ik kan krijgen”, antwoord ik. “Ook cognac?”, lacht hij.

Als hij terugkeert uit de keuken is te merken hoe zijn tred moeizamer is geworden, slepender. De tand des tijds heeft onmiskenbaar het lichaam van de ultieme krijger aangetast. Niemand is immuun voor de erosie van het verouderingsproces dat elk levend wezen in zich draagt. Ook Merckx niet. En hij beseft dat beter dan wie ook.

Toen je de mijlpalen 60 en 70 werd, zei je: ‘Het belangrijkste is gezond te blijven’.

“Ik zeg nog altijd hetzelfde, maar met nog meer nadruk. Zeker na de ellende die me de voorbije jaren is overkomen.

Enkele jaren geleden, tijdens een zorgeloze fietstocht met een groepje vrienden, reed iemand tegen mijn achterwiel aan. Ik kreeg niet de tijd mijn voet uit mijn pedaal te klikken en sloeg vol tegen de grond. Knie geraakt, beentje in de schouder gebroken, ligamenten in de heup gescheurd. De knie werd aangepakt en ook de schouder moest uiteindelijk in november worden geopereerd. Maar de hinder blijft.

Ik krijg nog geregeld een spuit in de knie. En met die heup komt het nooit meer helemaal goed. 's Morgens raak ik soms nauwelijks uit mijn bed. Er is intussen een groot verschil in macht tussen mijn rechter- en mijn linkerbeen. Maar ik troost me met de gedachte dat krakende wagens het langst lopen. Zolang ik kan blijven fietsen, ben ik een gelukkig man. Eergisteren, op paasmaandag, haspelde ik met de ouwe getrouwen (*Merckx fietst geregeld met zijn ex-ploegmaats, nvdv.*) nog zo'n 80 kilometer af, met een gemiddelde

snelheid van 29 km/uur. Die vrijheid op een fiets, daar geniet ik nog steeds met volle teugen van. De snelheid doet er niet meer toe.”

Moet je nog letten op je hart?

“Absoluut. Ik heb steeds last gehad van hartritme stoornissen. In rust sloeg mijn hart er geregeld een extra systole bij. Iets wat niet het geval was als ik een inspanning leverde. Toen hield mijn hart er een normale cadans op na. Maar gezien het aantal gevallen van hartfalen in mijn familie leek het toch aangewezen om iets aan die ritme stoornissen te doen, omdat die in combinatie met een lage bloeddruk tot klonters in het bloed konden leiden. Veel van mijn nonkels zijn al te vroeg gestorven nadat hun hart het begaf. De ‘bedrading’ van mijn tikker is intussen ook aangepakt. Het ging niet om een overbrugging of het plaatsen van stents maar om het wegbranden van bepaalde zenuwcentra. Sindsdien moet ik wel aangepaste medicatie innemen. Daardoor mag bij het fietsen mijn hartslag ook nooit hoger gaan dan 145 slagen per minuut. Het echte klimwerk is dus niet meer aan mij besteed. Ook mijn maag zorgde indertijd geregeld voor problemen. Maar die zijn grotendeels van de baan. Ik kan min of meer weer eten en drinken als een normaal mens, ik verdraag zelfs weer een pint. Maar al met al kun je er niet omheen: vanaf een bepaalde leeftijd beleef je fysiek meer slechte dan goede dagen. Je mogelijkheden verminderen, je recupereert minder goed. Ik ben nog steeds veel onderweg, ik word overal gesolliciteerd. Dat kruipt steeds meer in de kleren. Maar liever een leven met dergelijke ongemakken, kwaaltjes en pijntjes dan een verblijf tussen vier planken.”

Denk je soms aan de dood?

“Weinig. Wat maakt het ook uit? Je hebt niks te zeggen over je einde, het is ook niet te voorspellen wanneer er een punt wordt achter gezet. Wat schiet je er mee op je af te vragen hoeveel jaren je nog hebt te gaan? Statistieken daaromtrent zijn maar statistieken, zeggen niks over een individueel geval. De enige optie is: voortdoen, wetende dat het morgen,

of over vijf jaar, of over twintig jaar is afgelopen. Zolang het kan moet je dingen meepikken, het leven in het gezicht zien. Je mag vooral niet doodgaan in je hoofd, je moet het leven blijven consumeren. De dood schrikt me trouwens niet af. Ik ben dankbaar voor wat ik heb mogen meemaken: een vol, avontuurlijk leven, waarbij ik van mijn hobby mijn beroep heb kunnen maken. Ik heb er alles voor gedaan, alles gegeven wat ik kon. Maar ik heb er enorm veel voor teruggekregen. Ik heb een stuk van de wereld gezien, ik heb boeiende mensen ontmoet, ik heb een warm familiaal leven kunnen leiden. Kortom: ik heb het goed gehad. En ik wil vooruit blijven kijken. Ik leef niet van nostalgie, al word ik willens nillens constant met mijn neus op het verleden gedrukt. In het leven moet een mens echter durven bladzijden om te draaien. Uitdagingen liggen altijd voor je.”

Ben je met het ouder worden milder of bitterder geworden?

“(Stellig) Milder, ongetwijfeld. Ik verdraag veel meer dan vroeger. Ik heb een en ander meegemaakt, veel gezien en gehoord. Ik weet waar de mens in al zijn hoedanigheden toe in staat is. Ik ben vergevingsgezinder geworden, probeer te begrijpen waarom iemand iets verkeerd doet. Al blijf ik ergens een grens trekken. Ik ben een keer te veel geflikt geweest, ben daardoor wantrouwiger geworden. Een van mijn grote gebreken was dat ik te veel uitging van de goedheid van de mens. Je kunt dat naïviteit noemen. Maar dat was nu eenmaal mijn karakter. Dat laatste is niet veranderd maar ik kijk beter uit mijn doppen. Ik besef dat het leven een eeuwige strijd is tussen goed en kwaad. En dat het goede niet altijd wint. Veelal niet zelfs.”

Waar geniet je het meest van?

“Van mijn kleinkinderen. Die doen iets met een mens, zijn echt iets speciaals. In mijn geval heeft dat misschien ook te maken met compensatie. Want door mijn wielercarrière heb ik me al te weinig met de opvoeding van mijn kinderen kunnen bezighouden. Nu heb ik veel meer tijd om de kleinkinderen te zien. Jammer dat Axel met zijn

“Mijn eergevoel leidde geregeld tot overmoed.”

kinderen Axana en Athina in Canada woont. Die zie ik maar een beperkt aantal keren per jaar. Maar het contact is dan nog zoveel intenser.”

Zijn er vriendschappen die de tijd hebben doorstaan?

“Zeker. Ik ga nog geregeld fietsen met Jos De Schoenmaecker, Willy Vekemans, Roger Rosiers, Jos Spruyt, ... Ik heb nog contact met Jacky Ickx. En uiteraard is Paul Van Himst altijd een ware vriend geweest en gebleven. Het doet me pijn om te zien hoe hij sinds de dood van zijn vrouw Arlette eind 2013 niet meer de oude is. Hij lijdt enorm onder haar afwezigheid. Achter een sterke man staat altijd een sterkere vrouw.”

Denk je daarbij ook aan jouw vrouw, Claudine?

“Claudine heeft inderdaad veel betekend, heeft veel zaken voor mij opgelost. Ik was dag en nacht bezig met de fiets, wellicht het onbelangrijkste deel van ons leven. Zij stond in voor de rest. Zij hield zich bezig met de financiën, met de administratie. Zij is altijd stukken kordater geweest dan ik, hakte knopen door. We hebben samen een druk leven geleid. Nu is er stilaan meer tijd voor de gewonere zaken: samen iets gaan eten, lekker flesje wijn er bij, samen kijken naar een film. Ik vind steeds meer rust in alledaagse zaken: gaan supporteren

voor mijn favoriete voetbalclub Anderlecht, kijken naar Blokken (*een populaire tv-quiz, nvdr.*), de politiek volgen. Mensen denken soms dat mijn leven gevuld is met glitter en glamour. Terwijl voor mij gewoon doen al gek genoeg is.”

Is geld belangrijk voor jou?

“Ik hield nauwelijks bij wat ik verdiende. Ik ben altijd iemand geweest die zich bezighield met de inhoud van de dingen: eerst met het fietsen, dan met de fiets. Al mijn aandacht was daar op toegespitst. De rest vond ik nogal saai. Vooral bezig zijn met cijfers was niet aan mij besteed. Toen ik als wereldkampioen bij de amateurs in 1965 debuteerde bij de profs, kreeg ik een maandloon van 12.500 Belgische frank (*omgerekend een dikke driehonderd euro, nvdr.*). Tien maanden betaald. Pas na mijn eerste Touroverwinning in 1969 begon ik redelijk wat geld te verdienen. Maar dat was nauwelijks te vergelijken met de lonen die de toppers heden ten dage – terecht – opstrijken.”

Nooit aan een politieke carrière gedacht?

“Jezus, neen. Dat zou echt niets voor mij zijn geweest. Gewoon op een lijst gaan staan omdat je dankzij je bekendheid stemmen wint maar er daarna met de pet naar gooien? Neen, dank je wel.”

BIOGRAFIE

Edouard Louis Joseph Merckx wordt op 17 juni 1945 geboren in Meensel-Kiezegem. Zijn jeugd jaren brengt Eddy door in Sint-Pieters-Woluwe waar zijn ouders een kruidenierszaak uitbaten. De kelk van het winkeliersbestaan laat Eddy echter aan zich voorbij gaan. Hij wil wielrenner worden.

Op 1 oktober 1961 behaalt hij zijn eerste overwinning in Lettelingen, bij de nieuwelingen. De internationale doorbraak volgt in 1964 wanneer hij wereldkampioen bij de amateurs wordt in het Franse Sallanches. In 1965 debuteert hij als beroepsrenner bij Solo-Superia, dat ook Rik Van Steenberghe en Rik Van Looy, twee grote kampioenen op hun retour, onderdak heeft. Een jaar later lijft het Franse Peugeot de nog altijd piepjonge Merckx in. Hij wint meteen zijn eerste grote wielklassieker: Milaan-Sanremo. Er zouden nog zes (!) overwinningen in deze lenteklassieker volgen.

Op 5 december 1967 huwt Eddy Merckx in Brussel met Claudine Acou. Ze krijgen samen twee kinderen, Sabrina en Axel, die later in de voetsporen van zijn vader trad en ook wielrenner werd.

De ster van Merckx rijst snel. Razendsnel. Hij wint tussen 1966 en 1976 32 internationale eendagsklassiekers, 11 grote rondes en 3 wereldtitels. Hij zet het werelduurrecord scherper en wint 525 wedstrijden, wat nagenoeg één op de drie wedstrijden is waaraan hij deelneemt. Merckx krijgt de bijnaam 'De Kannibaal' en 'Merckxiaans' is een superlatief dat enkel wordt gebruikt voor een sportieve prestatie die haast bovennatuurlijke proporties aanneemt. Op 19 maart 1978 rijdt hij zijn allerlaatste wedstrijd.

Van wielkampioen naar bedrijfsleider: het is de stap die Eddy Merckx eind jaren zeventig van vorige eeuw zet. In het voorjaar van 1980 komen de Merckx-fietsen op de markt. Tot 2008 blijft Eddy Merckx aan het roer. Daarna volgen op korte tijd drie overnames. In 2017 wordt Eddy Merckx Bikes overgenomen door de Belgian Cycling Factory, het Belgische bedrijf achter het fietsmerk Ridley.

Baron Eddy Merckx wordt door zowat alles en iedereen ter wereld beschouwd als de grootste wielrenner aller tijden. In een nationaal referendum werd hij in 2000 verkozen tot 'Belg van de Eeuw'. Merckx wordt nog altijd druk gesolliciteerd. Hij is een graag geziene gast op (extra) sportieve evenementen en hij zelf engageert zich voor tal van goede doelen, waaronder de afdeling Research Kindercardiologie van Leuven, de stichting van professor Marc Gewillig.

Genieten doet hij nu vooral van zijn vijf kleinkinderen: Luca, Alexia, Diego, Axana en Athina. En af en toe wordt er, ondanks opduikende gezondheidskwaaltjes, nog gefietst. Bij voorkeur met de ploegmaats van weleer, de mannen van Merckx.

Heb je spijt van iets?

"Het is niet mijn gewoonte te blijven kauwen op gebeurtenissen of beslissingen die achter mij liggen. Gedane zaken nemen geen keer. Maar je kunt er niet omheen: een mens doet soms dingen waarvan hij achteraf beseft dat hij ze beter niet had gedaan. Op sportief vlak heb ik vooral spijt van mijn beslissing in de Ronde van Frankrijk van 1975 om, niettegenstaande de problemen waarmee ik toen te maken had, toch door te zetten. Ik wilde Parijs halen. Dat was een stommit. Bij een valpartij had ik toen een dubbele kaakbeenbreuk opgelopen. Met behulp van een hoop pijnstillers sleepte ik me naar het einde. Dat was niet verstandig van me. Ik heb mezelf daar gekraakt. Ik pleegde roofofbouw op mijn lichaam. Ik was al niet met mijn volle mogelijkheden aan de start verschenen. Want wegens een keelontsteking had ik de Giro niet kunnen rijden en was mijn voorbereiding in het honderd gelopen. Toen was er die vuistslag op de Puy-de-Dôme, en een paar dagen later de valpartij in Valloire nog voor de start van de rit. Ik heb toen het einde van die etappe gehaald maar vraag me niet meer hoe. Ik was compleet uitgeput, mijn lichaam had rust nodig. Maar ik wilde het woord opgeven niet horen, mijn eergevoel maakte me overmoedig. Ik sleepte me naar het einde. Dit is de knik geweest in mijn carrière. Nadien ging het vooral bergaf. Ook mijn afscheid begin 1978 was een harde dobber, omdat het zo plots en onverwacht kwam. Ik heb toen diep gezeten, omdat alles waar ik voor geleefd had van de ene dag op de andere wegviel. Gelukkig kon ik niet lang daarna mijn fietsbedrijf opzetten."

Dat ging ook niet zonder slag of stoot?

"Het ene moment ben je nog wielrenner en weet je nauwelijks iets van de 'normale' wereld af, plots word je dan ondernemer en word je ondergedompeld in balansen, onderhandelingen met leveranciers, klantenbinding, promotie. Risico's nemen in een spurt of in een afdaling is iets anders dan risico's nemen met een bedrijf. Ik heb toen veel leergeld betaald. Maar het ergste was dat ik mensen heb

vertrouwd die me naderhand hebben bedrogen. Daardoor kreeg ik ook problemen met de belastingen. Het was financieel kantje boordje. Ik heb dikwijls voor anderen mijn handen in het vuur gestoken en ze dikwijls lelijk verbrand. Dat doet me pijn. Het maakt me nog steeds razend en triest als ik merk hoe mensen andere mensen bedriegen, enkel en alleen omwille van het geld. Ik ben absoluut niet materialistisch ingesteld. Ik weet waar ik vandaan kom. Zowel mijn vader als mijn moeder kwamen uit grote gezinnen en hebben het nooit breed gehad. We gingen nooit op restaurant. 'Thuis eet je beter dan elders', wist mijn vader. In mijn jeugd was een reis naar de kust zowat het summum. 'In Blankenberge is er evenveel water en zand als aan de Azurenkust', dixit alweer mijn pa. Die heeft ons altijd met de voetjes op de grond gehouden. 'Kijk niet omhoog naar mensen die meer hebben dan jij, kijk onder u: er zijn altijd een hoop mensen die het minder goed hebben dan jij', hield hij me altijd voor. Ik heb altijd geprobeerd om volgens die waarden te leven."

Je stampte een fietsbedrijf uit de grond in de verwachting dat je kinderen het ooit zouden overnemen?

"Inderdaad. Ik kreeg in 1980 de kans om met de technische kennis en steun van de legendarische fietsenbouwer Ugo De Rosa, die bij Molteni onze fietsen had gemaakt, een racefietsenfabriek uit te bouwen. Ik werd toen door mijn zakenpartner Freddy Liénard in de zak gezet, waardoor het project een doodgeboren kind dreigde te worden. Maar ik zette door, ook omdat ik aan de kinderen dacht. Ik wilde hen iets nalaten. De ouders wikken maar de kinderen, als ze groter worden, beschikken. Het is hun goed recht. Maar voor mij was die fietsenmakerij het ideale alternatief na mijn carrière. Ik heb het steeds graag gedaan. En ik pruts nog altijd graag aan dit wonderlijke stuk techniek dat een fiets nu eenmaal is."

Heeft het leven je nog meer klappen toegediend?

"Letterlijk de zwaarste klap was die op de piste van Blois in 1969.

Daar ben ik door het oog van een naald gekropen. Mijn gangmaker Fernand Wambst heeft de tuimelperte niet overleefd. Ik kwam op mijn hoofd en mijn heup terecht en was lange tijd groggy. Claudine was toen hoogzwanger van Sabrina. Voor hetzelfde geld had ik nooit mijn kinderen gezien. Ook toen maakte ik de fout in de daaropvolgende weken mijn lichaam niet de kans te geven voldoende te laten herstellen. Ik was te gretig, wilde die fiets op. Het leidde voor de rest van mijn carrière tot pijn, vooral tijdens het klimwerk, omdat mijn heup een slag had gekregen.

Het was ook een klap toen we te horen kregen dat mijn jongste kleinkind, Diego, een aangeboren hartafwijking had. Vorig jaar werd hij via de lies geopereerd, werd een soort paraplu-tje ingebracht. Sindsdien zet ik me in voor het onderzoek op het vlak van de kindercardiologie, geleid door professor Gewillig van het Universitair Ziekenhuis in Leuven.”

Goed doen is belangrijk voor jou?

“Kijk, we vliegen met een aantal miljard mensen op een bol door het heelal. We weten niet wie ons hier heeft neergezet of waarom. Maar we zijn er en dus kunnen we er maar beter het beste van maken. In plaats daarvan zie ik hoe sommigen de wereld kapot willen maken. Uit naam van hun geloof, om geld, macht en aanzien te verwerven, om God weet wat voor een andere dwaze reden. Ik begrijp dit niet. Het leven heeft al genoeg negatieve verrassingen in petto. Mensen worden ziek, zijn het slachtoffer van ongevallen, hebben aangeboren beperkingen. En daarbovenop vinden sommigen het dan nog nodig elkaar de duivel aan te doen. Ik wil niet pessimistisch klinken. Maar de wereld is er naar mijn gevoel de jongste jaren behoorlijk agressiever en egoïstischer op geworden. Economisch gaat het al een poos niet goed, overal moet worden bespaard, de dialoog tussen werkgevers en vakbonden hapert. Er heerst een wereldwijde economische wedloop. Ik kan er van meespreken: de fietsenbranche is jaar na jaar concurrentiëler geworden. Toen ik koerste,

“Ik zal steeds de eerste verdediger van de wielersport blijven.”

was van een land als China geen sprake. Nu is het een economische grootmacht geworden die de jongste jaren voor tientallen miljarden Europese bedrijven heeft opgekocht. De wereld is zoveel groter geworden. Er is de informatielawine waaronder we gebukt gaan. Europa ligt een beetje op apegapen, zal de rug moeten redden. Het is er voor onze kinderen en kleinkinderen niet makkelijker op geworden. Ik huiver soms als ik bedenken in welke wereld ze zullen moeten standhouden.”

Geloof je in God, in het hiernamaals?

“(Twijfelt) Ik weet het niet. Er is nog niemand teruggekeerd uit dat hiernamaals om ons te bevestigen of het al of niet bestaat. Is er een groter, een hoger iets? Ik ben katholiek opgevoed, mijn reflex is om daarin te geloven. Maar hoe ouder ik word, hoe meer ik begin te twijfelen. Het leven is een mysterie. Als er een hemel en een hel zouden bestaan, laat me dan maar naar de hemel gaan. Ik probeer die tijdens mijn aardse bestaan alvast te verdienen. Door, zoals ik al zei, zoveel mogelijk het goede te doen.”

Zijn ook de media veranderd?

“En of. Het is allemaal sneller en sensationeler geworden. Vroeger was er meer vertrouwen. Ik kon al eens iets kwijt aan een journalist zonder dat het de dag erop in de krant stond. Nu doe je je mond open en een minuut later is wat je nog moet zeggen al te lezen op het internet. De wereld is een grote praatbarak geworden. Ik begrijp het wel. Ook de media staan onder druk.

Er is veel meer concurrentie, er moet gescoord worden. Maar er worden steeds meer limieten overschreden. Ik heb het meermaals mogen meemaken. Enkele jaren geleden werd met grote stelligheid verklaard dat ik worstelde met darmkanker. Totaal uit de lucht gegrepen. Of ooit belde iemand hieraan om Claudine het nieuws mee te delen dat ik was verongelukt. Terwijl ik in bed lag om uit te rusten. In de nadagen van de affaire Dutroux (*een grote pedofiliezaak midden jaren negentig in België, nvdv.*) verscheen in een Belgische krant een getrukeerde

foto waarop ik te zien was aan de zijde van Michel Nihoul. Ik zou zagezegd hebben deelgenomen aan seksfeesten. Wat doe je daarmee, hoe moet je daarop reageren? Eerst was er altijd de emotionele verontwaardiging, de roep om rechtzetting. Maar ik heb geleerd dat in de meeste gevallen een simpel schouderophalen het beste antwoord is. Reageren met advocaten en processen zorgt alleen voor negatieve energie. En het levert toch niks op, buiten bijkomende publiciteit voor wie de onzin heeft gelanceerd. De man in het publiek die me in de Tour van 1975 tijdens de beklimming van de Puy-de-Dôme een slag in de lever toebrecht, heb ik een proces aan de broek gesmeerd. Hij werd veroordeeld tot 1 frank symbolische schadevergoeding. Terwijl het proces zelf me toen meer dan 100.000 Belgische frank heeft gekost.”

De wielersport, die je zo dierbaar is, ging de afgelopen decennia gebukt onder steeds meer schandalen en affaires.

“Het maakt me triest te merken hoe de wielrennerij altijd en steeds opnieuw onder vuur wordt genomen. En steeds weer gaat het over doping. Ik ga het vooreerst en nogmaals benadrukken: ik ben wel degelijk voor controles. Maar die moeten redelijk en menselijk zijn. Ik vind dat het nog steeds lijkt op een heksenjacht. Waarbij de kwetsbare wielersport altijd als eerste in het vizier komt te liggen. De Internationale Wielerveding had in de jaren zestig nooit op het onzalige idee mogen komen om zelf de strijd tegen doping aan te binden. Dat is niet de taak van een sportfederatie. Die moet de sport organiseren, reglementeren, zorgen dat alle geleidingen samenwerken voor dat ene gemeenschappelijke doel: de promotie van de wielersport. Het is wel de wielersport die de weg heeft getoond in de strijd tegen doping. Dat heeft uiteindelijk geleid tot het biologisch paspoort. Dat lijkt me een zeer nuttig instrument. In plaats van het organiseren van tijdrovende controles op het gebruik van allerlei verboden instanties wordt de focus verlegd op het effect dat deze stoffen hebben op bepaalde waarden in het

bloed en de urine van de sporter. Op die manier kan iemand constant in de gaten worden gehouden. Ik blijf er echter op hameren dat de atleet brede mogelijkheden moet krijgen om zichzelf te verzorgen. Het blijft een wespennest waarbij de renner, nog steeds de dwangarbeider van de weg, als een willoos slachtoffer achterblijft.”

Op de erelijst van de Tour prijken nu drie gaten: die van de Eerste Wereldoorlog, die van de Tweede, en die van Lance Armstrong ...

“Tja, dat oogt niet fraai. Laat ons er niet omheen draaien. Armstrong heeft onder meer epo gebruikt en niemand zal ontkennen dat dit product zeer effectief was bij het verbeteren van de prestaties. Maar het was toen zo'n tijd. Jarenlang was het product niet op te sporen. Als je sommigen mag geloven, was iedereen bezig met epo. Niemand zal ook ontkennen dat Armstrong een groot atleet is geweest. Een moeilijk karakter? Een kampioen is per definitief niet de gemakkelijkste mens, om te beginnen niet voor zichzelf, en ook niet voor de buitenwereld. Maar om daarom een omgekeerde klassejustitie op hem toe te passen? Armstrong verdiende een straf maar niet meer of minder dan wat anderen, die hetzelfde hadden mispeuterd, hebben gekregen. De massa beseft ook beter dan wie ook dat topprestaties in een harde, meedogenloze sport als het wielrennen niet toe te schrijven zijn aan een pilletje. Het zijn, gelukkig maar, nog steeds niet de dokters of apothekers die kampioenen kunnen maken. Dat doet de atleet zelf. En Armstrong was een uitzonderlijk atleet. Die iets deed wat hij beter niet had gedaan. Door haar aard, als volkssport die naar de mensen toe gaat, bevindt de wielersport zich steeds in de hoek waar de klappen vallen. Maar toch blijft ze overeind, is ze blijkbaar niet kapot te krijgen. Dat komt, denk ik, omdat de sport zo authentiek, zo echt is. Je kunt je niet wegstoppen zoals een voetballer dat kan doen. De confrontatie met jezelf, met de natuur, met de kasseien, met het hooggebergte: dat spreekt de mensen aan. Alleen het decor al onderscheidt het wielrennen van alle andere sporten.

Het is ook allemaal zeer herkenbaar. Mensen, van jong tot oud, van fietssende huismoeder tot randonneur en overtuigd fietsfanaat, weten wat het is, afzien op een fiets, afzien bij het klimmen of in de regen of in de kou, geconfronteerd worden met de man met de hamer. Het respect voor de coureur is groot. Vandaar ook wellicht de vaststelling dat er in de koers nauwelijks sprake is van hooliganisme, van agressie tegen de renners.”

Blijft de wielersport in zijn financiering niet erg kwetsbaar?

“Inderdaad. Met de val van de Berlijnse Muur in 1989 is de internationalisering weliswaar op gang gekomen. Vooral de Angelsaksische wereld, met Groot-Brittannië, Amerika en Australië op kop, trekt al enige tijd mee aan de kar. Maar het model blijft kwetsbaar. In het zog van de wereldwijde economische problemen moeten ook veel fietsfabrikanten de tering naar de nering zetten. Ploegen hangen steeds meer af van privé-investeerdere. Als die om welke reden dan ook hun kar keren, zijn de rapen gaar. Het wielrennen is niet de enige sport die in ademnood verkeert. In de Formule 1 bijvoorbeeld loopt het ook niet echt lekker. Alleen het voetbal lijkt zich aan die tendens te onttrekken. Dat is blijkbaar niet kapot te krijgen. Maar mijn geloof in de wielersport blijft intact. We hebben al zoveel crisissen overleefd. Al zullen er steeds bedreigingen blijven. Nu is er opnieuw sprake van het gebruik van motortjes in de fiets. Mechanische doping: als dit systematisch zou worden gebruikt, zit de wielersport met een echt probleem, kan dit het bestel ten gronde richten. Want dat zou pas neerkomen op regelrechte koersvervalsing.”

En in welke toestand verkeert de Belgische wielersport?

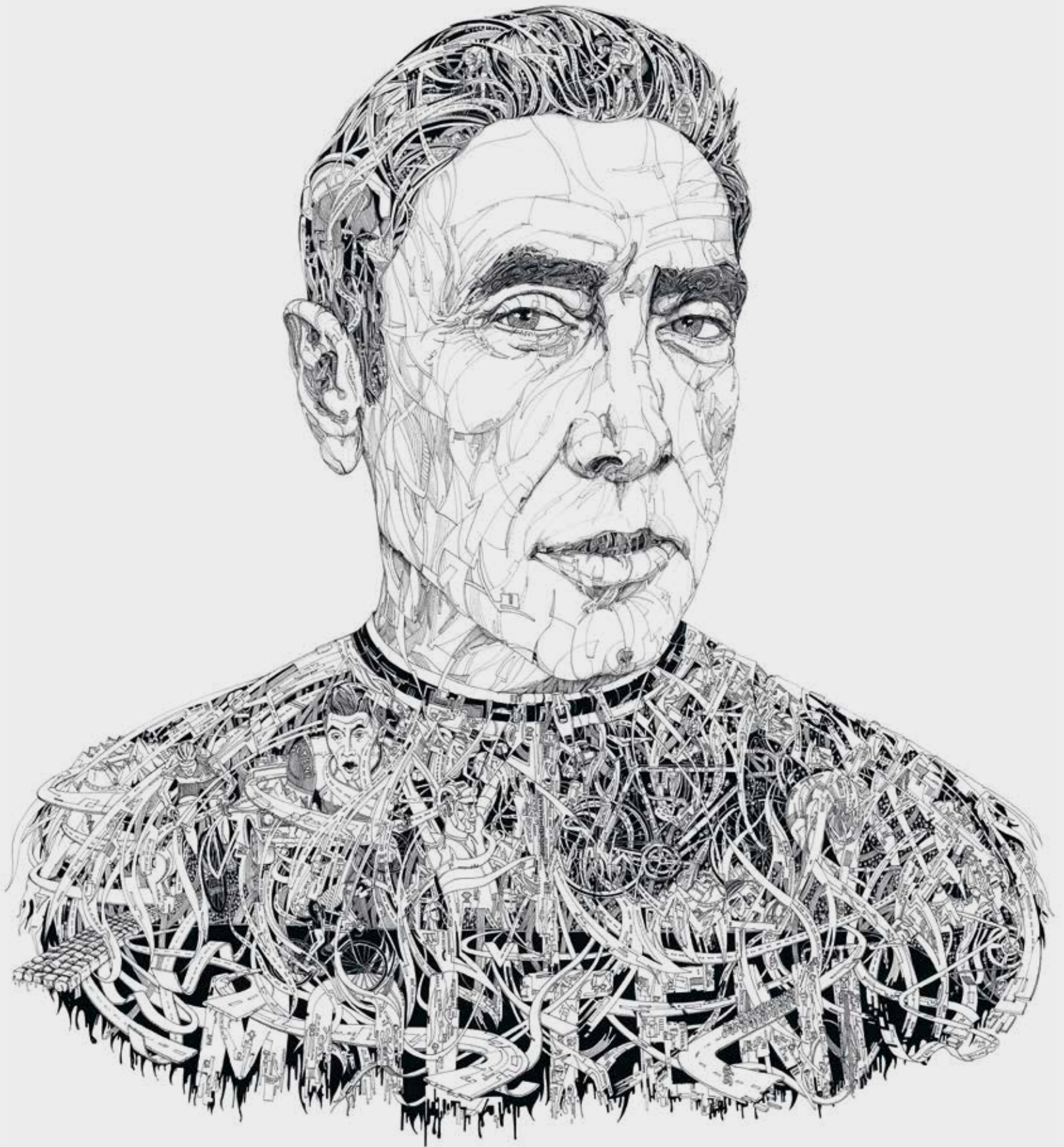
“Na mijn afscheid werd om de haverklap verkondigd dat we op de totale ondergang afstevenden. Het ging inderdaad met pieken en dalen, zoals altijd en overal. Maar we hebben weinig reden tot klagen. Vooral dan in het klassieke werk. Zelfs nu Tom Boonen is gestopt en Philippe

Gilbert stilaan een gezegende leeftijd heeft bereikt, lijkt de aflossing klaar te staan. Er zit een golf jong Belgisch talent aan te komen, met Tiesj Benoot, Edward Theuns, Wout Van Aert, Yves Lampaert, Jasper Stuyven, Ben Hermans en een Tim Wellens of een Louis Vervaeke die het misschien in de rondes kunnen waarmaken. Laat ons echter realistisch blijven in de verwachtingen. De taart is niet groter geworden en het aantal gegadigden is enorm toegenomen. In mijn tijd had je ook vertegenwoordigers uit niet-klassieke wielerslanden, zoals een Agostinho, een Altig, een Simpson. Maar dat waren eenlingen. Nu moet ons land rekening houden met heuse, goed uitgeruste ploegen uit alle delen van de wereld. Dat betekent ook dat we op de internationale kalender een en ander hebben moeten prijsgeven. We zouden in de eerste plaats onze wedstrijden van maart-april moeten vrijwaren, met de monumenten Ronde van Vlaanderen en Luik-Bastenaken-Luik als onverwoestbare pijlers. Maar het betekent ook dat je in de organisatie van die wedstrijden mee moet met de tijd, op het vlak van financiering, organisatie en kwaliteit.”

Er gaat geen jaar voorbij of Eddy Merckx wordt gevierd. Straks wordt jouw eerste Tourzege van 1969 herdacht. En zo is het elk jaar wel iets. Hoe ga je daarmee om?

“Voor mij hoeft het allemaal niet. Ik heb geen verjaardagen nodig om te beseffen dat ik oud aan het worden ben. Om de zoveel jaar word ik met een of andere ‘historische’ mijlpaal geconfronteerd. Mijn actieve carrière is intussen bekend, die verandert niet omdat ik plots 50, 60 of 70 ben geworden. En voor de rest heb ik ongeveer verteld wat ik te vertellen heb. Ik word zoals iedereen die blijft leven steeds meer met de eindigheid geconfronteerd. Ik wens de dood niet maar ik vrees hem evenmin. In de tijd die me nog gegeven wordt, zal ik proberen er nog zoveel mogelijk rijke en warme jaren aan te breien. En zal ik steeds de eerste verdediger blijven van de wielersport, die me zoveel heeft gegeven.”

“Ik heb dikwijls voor anderen mijn handen in het vuur gestoken en ze dikwijls lelijk verbrand. Dat doet me pijn.”

De Brugse kunstenaar Stefaan De Croock, alias Strook, liet zich inspireren door de indrukwekkende wielloopbaan van 'De Kannibaal'. Hij verwerkte in zijn pentekening van Eddy Merckx talrijke grote en kleine referenties aan Merckx' wielercarrière.

“Men neemt
de **benen**
van Merckx,
het **hoofd**
van Merckx,
de **spieren**
van Merckx,
het **hart**
van Merckx en
de **zege**drift
van Merckx.”

De beschrijving van de ideale wielrenner volgens Jacques Anquetil. Eddy Merckx won 525 keer (bijna een derde van alle wedstrijden die hij reed), waaronder 32 internationale eendagsklassiekers en 11 grote rondes. Tussen 1966 en 1977 reed hij 420.000 wedstrijdkilometers bijeen, ruim tien keer de omtrek van de aardbol. Op de volgende bladzijden volgt een carrièreoverzicht in enkele beklivende beelden.

